

Kold krig eller kold fred?

I denne analyse undersøger Professor Bertel Heurlin forholdet mellem USA og Kina, og de mekanismer der er med til at bevare freden under den stadig heftigere amerikansk-kinesiske rivalisering. Fælles fjender og udfordringer fordrer et styrket samarbejde, og en øget sammenkobling af civile og militære midler gør USA og Kina stadig mere gensidigt interdependente, hvilket svækker presset for militær eskalation.

ThinkChina
Analysis

2021 (5)

ThinkChina

Denne ThinkChina analyse er skrevet af Bertel Heurlin: Professor i Statskundskab ved KU, leder, China Security Studies, Center for Militære Studier, KU.

Denne artikel blev første gang udgivet i *Berlingske*, 21.06.21.

Redaktør(er): Casper Wichmann og Silke Hult Lykkedatter.

Ansvarsfraskrivelse: De synspunkter og udtalelser, der kommer til udtryk i denne ThinkChina-udgivelse, reflekterer synspunkter fra forfatter(e) og repræsenterer ikke nødvendigvis ThinkChinas synspunkter.

Ophavsret til denne publikation ejes af ThinkChina. Du må ikke kopiere, reproducere, genudgive eller cirkulere indholdet fra denne udgivelse, uden anerkendelse af ThinkChina som kilden, med undtagelse for din egen personlige og ikke-kommercielle brug.

Al anden brug kræver forudgående skriftlig tilladelse af ThinkChina eller forfatter(e).

©ThinkChina og forfatter(e) 2021

Forsidebillede: "h-nE8fy-vMQ" af Greg & Lois Nunes og "View of the Earth as seen by the Apollo 17 crew traveling toward the moon" af NASA via Unsplash, redigeret af ThinkChina.

ThinkChina, University of Copenhagen
Karen Blixens Vej 4
2300 Copenhagen S
Mail: cw@thinkchina.dk
Web: www.thinkchina.dk

Kold krig eller kold fred?

Bertel Heurlin: Professor i Statskundskab ved KU, leder, China Security Studies, Center for Militære Studier, KU

I denne ThinkChina analyse undersøger Professor Bertel Heurlin forholdet mellem USA og Kina, og de mekanismer der er med til at bevare freden under den stadig heftigere amerikansk-kinesiske rivalisering. Efter at have gennemgået først kold-krigsfase, efterfulgt af en fase hvor USA har stået ved roret, står vi nu i den tredje fase i forholdet karakteriseret ved teknologisk kapløb mellem Kina og USA.

En helt afgørende faktor, og ny udvikling, i dette forhold er nogle problematiske sammenkoblinger af militærorganisationer og civilsamfundet. Traditionelle militærstrategier er uhensigtsmæssige og ineffektive – for at påvirke andres samfund må man benytte civile midler eller en blanding. Dertil er der ikke nogen automatisk eskalation fra mindre militære sammenstød til verdenskrig, som under den kolde krig. Den øgede sammenkobling af civile og militære midler gør USA og Kina stadig mere gensidigt interdependente, hvilket svækker presset for militær eskalation. Sammenkoblingerne er med andre ord krigsforhindrende.

Udover dette, er der også en anden faktor, som er essentiel for at opretholde freden. Begge lande er konfronterede med eksistensen af fælles globale fjender, som tårner sig op: klimakriser, pandemier og risici fra ikke-styrbare teknologiske innovationer. Derfor kan globalt samarbejde ikke ses som et til- eller fravalg. Truslen om klodens eksistens, sammenlagt med deres stigende interdependens, giver kun mulighed for ét svar: Kina og USA er tvunget til at samarbejde.

Nøgleord: Kina, USA, politik, økonomi, rivalisering, kold krig, interdependens, teknologi, AI

Kold krig eller kold fred?

Af Bertel Heurlin, Københavns Universitet.

Den amerikansk-kinesiske rivalisering bliver heftigere og heftigere. Modsatrettede anklager om indblanding i og påvirkning af modpartens indenrigspolitik, valg handlinger, teknologipolitik, handelspolitik, finansiell politik, diplomatisk politik og global politik foregår hele tiden.

Dertil kommer ensidige anklager fra Kina om, at USA agerer som hegemon, forhandler ud fra overlegenhed og styrke, opretholder og etablerer militære alliancer globalt og promoverer anti-kinesiske globale fælles fronter for at inddæmme Kina.

Tilsvarende er der ensidige anklager fra USA om at Kina overopruster, udfører folke drab og forbrydelser mod menneskeheden, anvender tvangsdiplomati, udbygger et-partistatens centraliserede uigennemsigtige autokratiske styreform og prøver at nedbryde den gældende verdensorden.

Hvordan skal vi forstå og forklare denne udvikling? Hvad fører den til? Er vi midt i en ny kold krig? Udenrigsminister Blinken har nylig fastslået, at verden *ikke* er i en kold krig. Kina er ikke en fjende. Hvordan skal det forklares?

Gensidig sikret ødelæggelse

Vi kan identificere tre globale strategiske faser: Første fase er *den kolde krig*, hvor den nukleare 'øst-vest'-dynamik udvirkede en strategi, 'Gensidig sikret ødelæggelse'. Det betød, at krigen aldrig blev varm. Der blev ikke løsnet et eneste skud direkte inden for

USA's og USSR's interessesfærer. Det hele endte med Sovjetunionens frivillige kapitulation. Hvor stod Kina? Under den kolde krig var Kina, skønt atommagt fra 1964, svagt og underudviklet.

Revolution i militære forhold

Anden fase er *informationsinterventionsfasen*, som var baseret på USA's uantastede overlegenhed efter 1989. USA's 'revolution i militære forhold' (RMF) kulminerede. Der satses på hyperpræcise våben, baseret på netværksstrukturer og superhurtig informationsstyring. Afgørende er viden, hastighed, præcision, dødelighed, og overraskelse. Der skal være værnsintegration og mindre selvstændige kampenheder. "Leaner but meaner armed forces" var recepten. USA demonstrerede overbevisende RMF's overlegenhed i den første Golfkrig. Militær intervention var normen. Kina så skriften på væggen og gik i gang med at efterligne den amerikanske RMF. Det blev kaldt 'informatization'.

AI-fasen

Den tredje fase har kun været i gang i få år. Det er *intelligenspenetrationsfasen*, AI-fasen. Det er teknologiseringen af den strategiske udvikling baseret på kunstig intelligens. Denne nye fase er karakteriseret af et teknologisk kapløb mellem Kina og enesupermagten USA. Denne fase har udgangspunkt i mange forhold. I USA er den knyttet til begreber som Hybridkrig, Grey Zone krig, og the Third Offset-Strategi. Men det afgørende nye er en række epokegørende integrations- eller sammenkoblingsprocesser af modsatrettede faktorer. Den fundamentalt nye sammenkoblingsproces foregår mellem menneske og maskine, baseret på AI.

Udgangspunktet er Big Data problematikken. Supercomputere kan foretage beregninger en million gange hurtigere end menneskelige hjerner. Så når der fx i krisetider indgår et utal af data om relationerne til modparten, skal der nødvendigvis være algoritmer, som vurderer deres vigtighed. Det er derfor, at Kina kalder AI-fasen for 'intelligenzation'.

Det kinesiske militær har allerede udsendt nye interne doktriner på dette grundlag. Det betyder, at der på sigt etableres et kommandosystem, som forbinder mennesker med superhurtige computere, som opererer på baggrund af sofistikerede algoritmer. Egne muligheder kombineres med analyser af modstanderes intentioner. Angrebsmålene kan være fysiske såvel som ikke-fysiske fx i cyber og kognitive rum. Disse processer er krigsførelsens og dermed sikkerhedspolitikens udvidelse af operationsområdet til helt nye dimensioner.

Problematiske sammenkoblinger

Der nyligt opstået er en række af andre afgørende – tilsyneladende problematiske – sammenkoblinger, der indbefatter militærorganisationer koblet til civilsamfund, våbenudvikling koblet til markedsorienteret civil teknologisk innovation (i Kina kaldt Civil-Militær Fusion), konfliktorienteret adfærd koblet til samarbejdsadfærd, og voldsmonopol hos politi og militær koblet til et udhulet voldsmonopol gennem bevæbnede tilsyneladende ikke-statslige grupperinger.

Hvorfor nu denne udvikling? Fordi traditionel militær penetration i den nye AI-fase er uhensigtsmæssig og ineffektiv. Ønsker man penetration i modpartens samfundsorganisa-

tion må det fortrinsvis være med civile midler eller et blandingsprodukt. Det kan udmønte sig i så forskellige ting som militariserede fiskerbåde, Huawei-installationer, Grønne mænd, Konfucius-institutter, gedigen datatyveri, systematisk hacking, smart teknologi-overførsel, udnyttelse af forsknings-samarbejde, avanceret spionage, udnyttelse af cyberdimensionen og spacedimensionen, eller indblanding i modpartens valgsystemer.

Dertil kommer udviklingen af robotminiaturvåben, elektromagnetisk stråling, helt nye våbentyper og teknologier, hvor forskellen mellem civil og militær anvendelse mindskes. Det betyder, at rivaliseringskrigen ikke nødvendigvis indebærer krig. Der kan opereres på mange forskellige platforme samtidig. Vi ser en hybridorienteret, en uforudsigelig og ikke nødvendigvis umiddelbart statsstyret styret aktivitet. Der er utallige muligheder: angreb af hackere, af elektronisk overvågning, operationer i det ydre rum.

Hvem skal gøres ansvarlig for nedlæggelse af et lands sygehusvæsen, for droner og robotters ødelæggende handlinger?

Krigsafværgende interdependens

Den mest afgørende forskel mellem den kolde krig og nu er, at der mellem USA og Kina ikke er nogen automatisk eskalationsstige (seamless webb) mellem mindre militære sammenstød og op til atomkrig. Et enkelt skud kunne under den kolde krig udløse ragnarok. Ikke i dag. Årsagen: den øgede sammenkobling af civile og militære midler, som gør USA og Kina stadig mere afhængige af hinanden, mere gensidigt interdependente.

På den måde er sammenkoblinger krigsforhindrende. Den giver plads til nødvendige symbolpolske reaktioner på provokerende handlinger, og den kan give plads til afstandtagen fra officiel side på ikke-styrede handlinger. Afgørende er, at sammenkoblingens integrerede funktion skaber grundlaget for en overordnet interdependens mellem landene, som også ses på det økonomiske område. Denne interdependens svækker afgørende presset for militær eskalation. Den er med andre ord krigsforhindrende.

Konklusion

Her står vi nu. USA-rivaliseringen er skarpere end nogensinde. Er en krig snublende nær? Eller, hvis den *ikke* kommer, hænger det – som antydnet – ikke mindst sammen med netop denne konstante ændring i sammenkoblingen af civile og militære midler i de to lande? At interdependensen afskrækker fra omfattende krig? Vil Kina og USA kunne indse at der er en vej ud? At det vi har *ikke* er en ny kold krig, men en iskold fred som vil kunne blive varmere?

Svaret er indlysende. Selvom verden stadigvæk har USA som er enesupermagten og Kina som en potentiel supermagt – og selvom begge magter er svækkede af dels indre problemer og dels af at andre større magter gør sig gældende i verdensordenen, så er de to lande konfronteret med eksistensen af fælles globale fjender, som tårner sig op: klimakriser, pandemier og risici fra ikke-styrbare teknologiske innovationer.

Tre ting er givet:

- 1) Hverken USA eller Kina ønsker krig. Men der er røde linjer for begge lande, som

ikke må overskrides. For Kina er et uafhængigt Taiwan uacceptabelt. For USA er tabet af den teknologiske overlegenhed uacceptabel. Så længe de kinesisk-amerikanske relationer er asymmetriske vil disse linjer næppe overskrides.

- 2) Alt for mange andre lande er ikke parate til at tage stilling i rivaliseringskampen.
- 3) På trods af, at både Kina og USA vender sig indad, så er globaliseringen en uomstødelig kendsgerning som bygger på den komplekse globale økonomiske interdependens: gensidige investeringer, gensidighed i den teknologiske udvikling, gensidighed i konkurrenceforhold, gensidighed i konfrontation, og gensidighed i samarbejde.

Netop derfor kommer storkrigen ikke. Derfor skal det globale samarbejde ikke blot ses som en mulighed. Truslen om klodens eksistens gør samarbejdet til et imperativ. Kina og USA er tvunget til at samarbejde.

Denne artikel blev originalt udgivet i Berlingske, 21.06.21.

Comments and Contact

Casper Wichmann
ThinkChina Coordinator
Phone: +45 5130 2527
Mail: cw@thinkchina.dk
Web: ThinkChina.dk

ThinkChina